

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної on-line-конференції
(Суми, 21–22 листопада 2019 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2019

Список використаних джерел

1. Detailed assessment of observance - Basel core principles for effective banking Supervision. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2018/07/19/Euro-Area-Policies-Financial-Sector-Assessment-Program-Technical-Note-Detailed-Assessment-of-46107> (Last accessed 14.11.2019).

УДК 336.005

Швидько Ірина Олександрівна,

магістр,

Сумський державний університет, м. Суми

Науковий керівник:

Бухтіарова Аліна Геннадіївна,

к.е.н.,

Сумський державний університет, м. Суми

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Важливою та актуальною в Україні на сьогодні залишається проблема формування цілісної системи фінансового моніторингу, вирішення якої може сприяти подальшому соціально-економічному розвитку країни, реформуванню бюджетної системи та системи соціального забезпечення населення, ефективному використанню державної власності, забезпеченню належного рівня національної безпеки.

Недоліки в сфері фінансового моніторингу, відсутність інтегрованої системи оцінки ризиків, сприяють зростанню злочинності, шахрайства у фінансових секторах України, збільшують можливості відмивання грошей. У результаті цього керівництво банку постійно прагне поліпшити роботу своєї установи й максимально використовувати наявні ресурси.

Легалізація доходів надзвичайно небезпечна, оскільки вона супроводжується незаконною торгівлею зброї та торгівлею наркотиками, фінансуванням тероризму, а також розповсюдженням зброї масового знищення. Усвідомлюючи природу цих дій, злочинці отримують великі прибутки й при цьому намагаються відвернути увагу зацікавлених сторін. У боротьбі з відмиванням грошей фахівці повинні ретельно перевіряти характер і механізм кожної з фінансових операцій.

Важливим елементом системи протидії легалізації незаконних доходів є банківська система. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» банкам забороняється займатися ризикованою діяльністю, яка може загрожувати як інтересам вкладників, так і іншим банківським кредиторам. У цьому відношенні банки як суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані ідентифікувати, перевіряти клієнта (представника клієнта), досліджувати й уточнювати інформацію стосовно клієнтів та аналізувати його фінансові операції.

Національний банк України (НБУ) постійно підвищує вимоги до банківської ідентифікації операцій, що підлягають фінансовому моніторингу. У 2017 році до Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління НБУ від 26.06.2015 р № 417, було введено велику кількість поправок, що посилюють контроль над операціями. Одним з основних нововведень став ризик-орієнтований підхід банків до фінансових операцій клієнтів (пункт 72 Положення 417).

Досягнення ефективності фінансового моніторингу внутрішньої банківської системи залежить від суворого дотримання правил і порядку здійснення фінансового моніторингу. Інформація, отримана на цьому рівні системи запобігання легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є відправною точкою для успішного здійснення ДСФМУ обов'язкового фінансового моніторингу.

У 2018 році НБУ подав до суду на 12 банків за порушення законодавства про фінансовий моніторинг. У 2014 році було зафіксовано найбільшу кількість

штрафів за порушення вимог фінансового моніторингу, коли банки отримали 94 штрафи. З кожним роком кількість банків, оштрафованих за порушення фінансового моніторингу, зменшується, що є позитивною тенденцією.

З метою реалізації положень Директиви (ЄС) 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи для таких цілей, як відмивання грошей або фінансування тероризму, і відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом, необхідно впровадити міжнародні стандарти, встановлені FATF. Наприклад, законопроект №2179 був поданий за участю міжнародних експертів, які запропонували вдосконалити національне законодавство, а також суб'єктів первинного фінансового моніторингу (банки, страховики, кредитні спілки, ломбарди, платіжні установи та інші фінансові установи):

- збільшити порогові показники фінансових операцій (для операцій, що перевищують 400 000 грн. (в даний час 150 000 грн.)), а також строки подачі звітності подовжити з 3 до 5 робочих днів;

- зменшити кількість операцій із 17 до 4, про які обов'язково звітуватимуть суб'єкти первинного фінансового, причому звітування відбуватиметься за кейсовим принципом;

- спростити доступ до фінансових послуг через цифрову ідентифікацію, що уможливить дистанційну верифікацію власника операцій;

- забезпечити рівні умови для усіх банків (значення матиме масштабність порушення, а не розмір статутного капіталу);

- поліпшити процес розкриття комерційними організаціями своїх кінцевих бенефіціарних власників;

- запровадити міжнародні інструменти блокування активів.

Зазначається, що ухвалення законопроекту також дозволить Україні виконати одну з ключових умов для надання ЄС другого траншу макрофінансової допомоги розміром 500 млн євро у 2019 році.

Фінансовий моніторинг охоплює широкий спектр організаційної, методичної та управлінської діяльності. Створення інтегрованої системи

фінансового моніторингу дасть позитивний імпульс розвитку і стабільності банку та банківської системи в цілому. У результаті цього НБУ приділяє особливу увагу заходам щодо забезпечення того, щоб банки розуміли природу та характер операцій і отримували достатню інформацію для виявлення ризиків, пов'язаних з відмиванням грошей. Зусилля банків повинні бути спрямовані безпосередньо на боротьбу з відмиванням грошей, а не на клієнтів з низьким рівнем ризику.

Список використаних джерел

1. Паперник С. Посібник по протидії відмиванню грошей в Україні. *Банківське та фінансове право*. 2019. URL: <https://evris.law/uk/stattja-posibnik-ro-protidii-vidmivannju-groshej-v-ukraini/> (дата звернення: 03.11.2019)

2. Воронкова О.М. Ефективність фінансового моніторингу в системі державного фінансового контролю. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2017. № 1. С. 54-68.

3. Положення Про здійснення банками фінансового моніторингу: Постанова Правління НБУ від 26.06.2015 р № 417. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0417500-15> (дата звернення: 03.11.2019)

4. Проект Закону про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення № 2179 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66949 (дата звернення: 03.11.2019)